

האם שיעור בכדי אכילת פרס לגבי בשר ויין הוא בכל דבר לגופו או שתמיד משערים בפת

נחלקו בזה האחרונים, דהמנ"ח נקט שבכל דבר לגופו, כמו באכילת כזית נבילה יש לשער באכילת פרס של כזית נבילה, ואפי' בשתיה לפי הסוברים שגם בשתיה השיעור הוא כדי אכילת פרס יש לשער באכילת פרס בשתיה, והחזו"א חלק על זה ונקט בהכל משערים באכילת פרס חיטין מיסב ואוכל בליפתן כמו שנאמר לגבי בית המנוגע בסוכה ו ע"ב.

וסוגיין דעלמא כהחזו"א בזה, (ודנו האחרונים בשתיית רביעית להדעות שההגדרה היא כדי שתיית רביעית בדבר שקשה לשתותו מהר כגון משקה חם וכן דנו פוסקי זמנינו לגבי משקה מוגז, ויש לציין דבדברים אלו במקרה המצוי בד"כ אפשר לצרף גם הדעות הסוברות שמעיקרא השיעור הוא כדי שתיית רביעית שיתכן שכן נקטו הפוסקים מעיקר הדין ואכמ"ל ויעוי' במשנ"ב לגבי ד' כוסות, ועכ"פ באופן זה יש שנקטו שאפשר לסמוך על זה).

ויש להוסיף עוד דלפי החזו"א א"ש למה שיערו בכל שיעור אוכל (כגון כזית וככותבת וכביצה ופרס גופיה, ולהרבה פוסקים גם ברביעית לגבי משקין) בכדי אכילת פרס, משום שחכמים שיערו שפרס של פת חיטין מיסב ואוכל בלפתן הוא שיעור סעודה האמורה לגבי זה (כמו שמצינו ששיערו במידות של כפולות של פרס לגבי עוד דינים, יעוי' במשנה ובגמ' בעירובין), וכל מידות חכמים כן הוא בארבעים סאה הוא טובל ובפחות מזה קורטוב אינו יכול לטבול (כמ"ש במשנה במנחות).

אבל להמנ"ח קשה דלמה ישערו כל דבר בשיעור של כדי אכילת פרס אם בכל גוני המדובר הוא של דבר אחר בכל פעם, כגון ככותבת וכזית וכביצה אוכלין ורביעית משקין, למה ישערוהו לגבי שיעור כדי אכילת פרס של אותו המין.

ומיהו גם להמנ"ח יש ליישב בדוחק ע"פ מ"ש בפ"ח דיומא לולבי גפנים בככותבת וכו' ומסיק שם לולבי גפנים פורתא וכו', אבל עדיין אינו מיושב דהא לגבי משקין מבואר שם דיתובי דעתא אין השיעור בזה, וכאן הרי הנידון לפי חלק מהראשונים הוא גם לגבי משקין.

ועוד דבשלמא התם ששיעור האכילה הוא למטרת ייתובי דעתא מבואר שיאמרו בכל דבר שהשיעור הוא בככותבת שזהו שיעור יתובי דעתא, אבל כאן הרי בכל דבר השיעור הוא למטרה אחרת דכזית הוא לגבי שיעור אכילה, וכותבת לגבי שיעור

יתובי דעתא לגבי עינוי ביוה"כ, וכביצה לענין טעמא אחרינא כמ"ש בפ"ח דיומא (ושיעור נטילה להסוברים שתליא בכביצה הוא מחמת דיני טומאה הנלמדים מהטעם המבואר בגמ' שם), ממילא מה הטעם שישערו בשיעור של אכילת פרס בכל פעם.

ואמנם להחזו"א ההבנה בזה ששיערו בכל דבר בשיעור סעודה הקבועה לפי מה שהיה נראה לחכמים או מקובל בידם, אבל להמנ"ח נצטרך לחדש דבר חדש שבכל דבר שיעור אכילת הפרס מאותו המין יש לו גדר של שיעור אכילה חשובה של אותו המין בשיעור פרס ולפי שיעור זמן הלוקח לאכילה חשובה של אותו המין שיערו כל שיעור אכילה אחר שנידון לגבי אותו דבר, וזהו חידוש, וצל"ע.

ושמעתי מהגרצ"י אדלשטיין שליט"א שיש מקשים על החזו"א ממש"כ בפ"ק דסוכה שם לגבי חיטה ושעורה וכו' לשיעורין נאמרו חיטה לבית המנוגע דתנן הנכנס לבית המנוגע וכו', ולמה לא אמרי' חיטה לכל השיעורין שבתורה להחזו"א שאכילת פרס משערי' בפת חיטין בכל מקום ולא רק בבית המנוגע.

והשבתי לפני הגאון הנ"ל שכך הוא לשון חכמים בכל מקום לקרות ההלכות בשמם לפי מה שנאמרו כמ"ש חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה, וכן יע"ל קג"ס, וכן ערב שדה ומחצה (ב"ב קיד ע"א), וכן קרא דקדושים תהיו (בזבחים), וכן ורמינן חבית אמקוה (קידושין עט ע"א), וכן בב"מ ופרקין המפקיד הוה, וכן בסנהדרין קז ע"ב הגיע זמן ליטול שכר שמונה שרצים ומפרש שם המפרש דהכונה לפרק שמונה שרצים, ולכן גם לענייננו הכונה חיטה לענין משנה דבית המנוגע ששם נשנתה להדיא דין כדי אכילת פרס בפת חיטין, והסכים הגאון הנ"ל לדברי.

